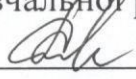

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ЖИТОМИРСЬКИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НАЦІОНАЛЬНОГО ТРАНСПОРТНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

**Циклова комісія спеціальності
G19 Будівництво та цивільна інженерія**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчальної роботи

 Світлана ГЛАДУН
« 29 » 08 2025 року

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ВЛАСНА СПРАВА

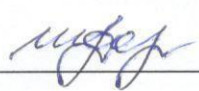
галузь знань	G Інженерія, виробництво та будівництво
спеціальності	G19 Будівництво та цивільна інженерія
освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
статус освітнього компонента	вибірковий
освітньо-професійна програма	«Будівництво, експлуатація і ремонт автомобільних доріг та аеродромів»
Навчальний рік	2025/2026
Мова навчання	українська

Викладач: Ірина БОРДЮК, викладач вищої категорії

Розробник: Ірина БОРДЮК, викладач вищої категорії

Навчальна програма освітнього компоненту розглянута та затверджена на засіданні циклової комісії G19 Будівництво та цивільна інженерія ВСП ЖАДФК НТУ

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 року

Голова циклової комісії Ірина ДОРОГОВА

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни			
		Рік підготовки	Семестр	Лекції, заняття на уроках	Самостійна робота
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань: 19 Архітектура та будівництво Спеціальність: 192 Будівництво та цивільна інженерія Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	2	3	52	38
Загальна кількість годин : 90					
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 52 самостійної роботи студента – 38		Вид контролю: диференційований залік			

Мета вивчення навчальної дисципліни

В умовах становлення і розвитку ринкової економіки провідною формою господарювання є підприємництво – особливий вид діяльності, певні стиль і тип господарської поведінки, які характеризуються повною свободою вибору та інноваційним характером здійснення, значною ймовірністю економічного розвитку та чіткою орієнтацією на досягнення зиску. Один із перспективних напрямів створення конкурентно-ринкового середовища – розвиток малого підприємництва.

Підприємництво є однією з головних складових ринкової системи господарювання. На нього покладене розв’язання таких важливих економічних і соціальних завдань, як насичення національного ринку різноманітними благами, розв’язання проблеми зайнятості населення та сприяння становленню середнього класу, розвиток конкуренції, формування господарської культури тощо. Зростання ефективності підприємництва, як сучасної форми господарювання, неодмінно потребує підготовки висококваліфікованих підприємців (керівників, спеціалістів), здатних реалізувати у своїй діяльності вимоги ринкових відносин, менеджменту і бізнесу. Тому вивчення теоретичних і практичних основ підприємницької діяльності – обов’язкова умова успішного переходу країни до нових принципів господарювання, властивих ринковій економіці.

Метою вивчення компоненту «Власна справа» є формування системи знань про сутність, значення, функціонування та регулювання підприємництва; закономірності та особливості розвитку підприємницької діяльності в Україні; про

процес започаткування та ведення власної справи. Курс спрямовано на ознайомлення з історичними передумовами виникнення підприємництва та з його розвитком у суверенній Україні, з поглядами на підприємництво провідних українських і зарубіжних вчених-економістів, на оволодіння теоретичними та практичними навичками з організації та управління власною справою, на вміння використовувати інструментарій менеджменту та маркетингу у підприємницькій діяльності.

Завдання дисципліни «Власна справа» пов'язані з практичною реалізацією мети курсу. Головним завданням є одержання студентами знань та умінь у сфері:

- ✓ початкових дій у бізнесі;
- ✓ створення власної справи
- ✓ розумінні логіки та схем підприємницької діяльності у загальному вигляді;
- ✓ дослідженні середовища підприємницької діяльності;
- ✓ соціальної та етичної відповідальності бізнесу;
- ✓ процесу створення підприємства;
- ✓ аналізу власних можливостей щодо кар'єри у бізнесі тощо.

Циклова комісія спеціальності G19 Будівництво та цивільна інженерія ВСП ЖАДФК НТУ залишає за собою право вносити зміни в послідовність вивчення тем та доповнювати програму новими технологіями навчання.

Очікувані результати навчання з дисципліни

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- теоретичні засади підприємництва;
- правові основи підприємницької діяльності в Україні;
- методи управління та державного регулювання підприємницької діяльності;
- характеристику організаційно-правових форм бізнесу;
- специфіку підприємницької діяльності у виробництві, торгівлі, фінансовій сфері;
- можливі способи входження в бізнес;
- типовий алгоритм бізнес-планування;
- технологію заснування власної справи;
- можливі варіанти підтримки розвитку підприємництва в Україні.

вміти:

- обґрунтувати вибір виду, сфери та організаційно правової форми підприємницької діяльності;
- обґрунтувати вибір варіанту входження в бізнес;
- розробити бізнес-план та розраховувати показники оцінки його ефективності;
- скласти пакет документів для реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності;
- визначати ефективність підприємницької діяльності за комплексом показників.

Сформовані компетенції:

1. *Мотиваційно-ціннісна*: позитивне ставлення до підприємництва як суспільного явища; наявність спрямованості до набуття підприємницької компетентності; усвідомлення особистісної та професійної значущості знань, умінь та навичок у сфері підприємництва для використання в процесі майбутньої діяльності; усвідомлена готовність до вирішення професійних завдань;

2. *Когнітивна* – наявність базових соціально-економічних знань, що охоплюють знання про нормативно-правове регулювання, технологію організації та розвитку підприємницької діяльності, передумови та принципи успішного ведення бізнесу;

3. *Діяльнісна* – сформовані підприємницькі здатності щодо генерування нових ідей, розроблення бізнес-плану, маркетингового дослідження ринку, оцінювання ефективності діяльності підприємства, конструктивного діалогового спілкування;

4. *Особистісно-рефлексивна* – наявність підприємницьких якостей, здатність до самоаналізу, об'єктивної самооцінки, самокритики, готовність до подолання труднощів, виявлення та усунення їх причин.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент активно працює протягом усього курсу і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.

«Добре»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Студент активно працює протягом усього курсу, питання висвітлює повно, висвітлення їх завершено висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях – неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
«Задовільно»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.
«Незадовільно»	Оцінюється завдання, що не виконане, або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях та практичному завданні припущені суттєві помилки.

Засоби діагностики результатів навчання: стандартизовані тести

Програма навчальної дисципліни

1. Основи підприємництва в ринкових умовах.

1.1 Об'єктивні засади підприємництва.

Поняття основ підприємницької діяльності. Історія розвитку теорії підприємництва. Еволюція понять “підприємець” і “підприємництво”.

1.2 Підприємницька діяльність: сутність, функції, принципи та передумови.

Визначення підприємництва згідно чинного законодавства України. Принципи підприємницької діяльності. Функції підприємницької діяльності. Передумови здійснення та рушійні сили підприємницької діяльності.

1.3 Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності.

Суб'єкти підприємницької діяльності. Здійснення підприємницької діяльності зі створенням юридичної особи та без створення юридичної особи. Підприємець та його функції. Права та відповідальність підприємців. Об'єкти підприємницької діяльності.

1.4 Державне регулювання підприємництва.

Поняття та основні функції державного регулювання підприємництва. Методи, суб'єкти та засоби регулюючого впливу держави. Державна політика підтримки підприємництва.

1.5 Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності.

Обмеження права на підприємництво за суб'єктним складом. Обмеження права на підприємництво за видами діяльності й організаційно-правовими формами господарювання.

1.6 Проблеми та перспективи розвитку підприємництва в Україні.

Зовнішнє середовище та його вплив на підприємницьку діяльність. Основні тенденції розвитку підприємництва в Україні. Чинники, що погіршують підприємницький клімат, та їх усунення.

2. Підприємство як основна організаційна структура підприємницької діяльності для створення власної справи.

2.1 Поняття про підприємство. Основні напрямки та цілі його діяльності.

Поняття підприємства, його ознаки як юридичної особи. Місія та основні напрямки діяльності підприємства.

2.2 Організаційно-правові форми підприємництва.

Організаційна одиниця підприємництва. Одноосібне володіння, партнерство, корпорація: поняття, переваги та недоліки.

2.3 Класифікація підприємств.

Види підприємств та їх класифікація. Класифікація підприємств за ознаками: мета і характер діяльності; форма власності; належність капіталу; правовий статус і форма господарювання; галузево-функціональний вид діяльності; технологічна і територіальна цілісність; за розміром (середньообліковою чисельністю працівників і сумою доходу) та ін.

2.4 Об'єднання підприємств.

Особливості та види об'єднань підприємств.

3. Організація бізнесу та механізм створення власної справи.

3.1 Вибір ідеї та визначення стратегії.

Підприємницька ідея. Вибір виду діяльності, форми господарювання.

Початковий капітал. Найменування, торговельна марка.

3.2 Порядок та етапи створення, державна реєстрація підприємницької діяльності.

Характеристика етапів створення підприємства, порядок дій. Реєстрація підприємницької діяльності юридичної і фізичної особи.

3.3 Засновницькі документи та порядок формування статутного фонду.

Поняття установчих документів. Засновницький договір та статут, їх структура. Статутний фонд: поняття, розмір, порядок формування.

3.4 Припинення діяльності підприємницьких структур.

Поняття реорганізації та ліквідації суб'єкта господарювання. Підстави та порядок їх здійснення.

4. Планування підприємницької діяльності.

4.1 Методологічні основи планування.

Методологія планування підприємницької діяльності: суть, значення, принципи та методи планування.

4.2 Види планів.

Зміст та види планів.

4.3 Бізнес-планування у підприємницькій діяльності.

Бізнес-план як основа планування підприємницької діяльності: поняття, мета, функції. Його структура, обсяг, вимоги щодо складання і оформлення.

4.4 Механізм розробки бізнес-плану.

Послідовність складання бізнес-плану. Характеристика основних розділів.

5. Види підприємницької діяльності.

5.1 Підприємницька діяльність, її класифікація.

5.2 Виробниче підприємництво.

5.3 Комерційне підприємництво.

5.4 Фінансове підприємництво.

6. Мале підприємництво в Україні.

6.1 Сутність малого підприємництва в Україні.

6.2 Функції та особливості малого підприємництва.

6.3 Розвиток малого підприємництва в Україні.

7. Підприємницький ризик.

7.1 Зміст та функції підприємницького ризику ринку.

Поняття підприємницького ризику. Створення підприємницького доходу – основна функція підприємницького ризику. Додаткові функції: інноваційна, регулятивна, захисна, аналітична, соціальна.

7.2 Види підприємницьких ризиків.

Класифікація підприємницьких ризиків.

7.3 Способи оцінки підприємницьких ризиків.

Оцінка ступеня економічного ризику, її методи. Зони ризику.

7.4 Шляхи та методи зниження ризику в підприємницькій діяльності.

Зниження, збереження та передача ризиків. Методи зниження ризику. Страхування ризику.

8. Міжнародна підприємницька діяльність.

8.1 Міжнародний бізнес.

Поняття міжнародного бізнесу, його види та суб'єкти.

8.2 Форми міжнародної підприємницької діяльності.

Форми та рівні інтернаціоналізації суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Експортні та імпорتنі операції, бартер, зустрічна купівля, кліринг, офсет, спільне підприємство тощо.

8.3 Спільні підприємства в системі міжнародного бізнесу.

Поняття міжнародного спільного підприємства, його ознаки. Показники оцінювання зарубіжного партнера. Створення спільного підприємства.

8.4 Регулювання міжнародної підприємницької діяльності.

Регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Склад та компетенція регулюючих державних органів.

Тема 9. Реорганізація бізнесу. Ліквідація бізнесу. Санація

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема1. Основи підприємництва в ринкових умовах.	4
2	Тема2. Підприємництво як основна організаційна структура створення власної справи.	4
3	Тема3. Організація бізнесу та механізм створення власної справи.	4
4	Тема4. Планування та формалізація бізнес ідеї.	2
5	Тема5. Види підприємницької діяльності.	4
6	Тема6. Мале підприємництво в Україні.	4
7	Тема7. Підприємницький ризик.	4
8	Тема8. Міжнародна підприємницька діяльність.	4
9	Тема9. Реорганізація бізнесу. Ліквідація бізнесу. Санація	4
	РАЗОМ:	34

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема1. Основи підприємництва в ринкових умовах.	2
2	Тема3. Організація бізнесу та механізм створення власної справи.	2
3	Тема4. Планування та формалізація бізнес ідеї.	2
4	Тема7. Підприємницький ризик.	2
5	Тема9. Реорганізація бізнесу. Ліквідація бізнесу. Санація	2
	РАЗОМ:	10

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема1. Основи підприємництва в ринкових умовах.	4
2.	Тема2. Підприємництво як основна організаційна структура створення власної справи.	4
3.	Тема3. Організація бізнесу та механізм створення власної справи.	4
4.	Тема4. Планування та формалізація бізнес ідеї.	4
5.	Тема5. Види підприємницької діяльності.	4
6.	Тема6. Мале підприємництво в Україні.	4
7.	Тема7. Підприємницький ризик.	4
8.	Тема8. Міжнародна підприємницька діяльність.	4
9.	Тема9. Реорганізація бізнесу. Ліквідація бізнесу. Санація	6
10.		
11.		
	Разом	24

Тематичний план

№ п/ п	Назви розділу тем	Денна форма навчання				Навчально-методична література	Засоби діагностики
		Кількість годин					
		усього	у тому числі				
			лекції	практичні	самостійна робота		
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1.Основи підприємництва в ринкових умовах. 1.1 Об’єктивні засади підприємництва. 1.2 Підприємницька діяльність: сутність, функції, принципи та передумови. 1.3 Суб’єкти та об’єкти підприємницької діяльності. 1.4 Державне регулювання підприємництва. 1.5 Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності. 1.6 Проблеми та перспективи розвитку підприємництва в Україні.	10	4	2	4	О12, с.12-18, с.55-80 Д17, с.11-18	Усне опитування, тестування

	Тема 2. Підприємство як основна організаційна структура підприємницької діяльності. 2.1 Поняття про підприємство. Основні напрямки та цілі його діяльності. 2.2 Організаційно-правові форми підприємництва. 2.3 Класифікація підприємств. 2.4 Об'єднання підприємств.	8	4	-	4	O12, с.19-29 Д17,с.30-69	Усне опитування, тестування
2.	Тема 3. Організація бізнесу та механізм створення власної справи. 3.1 Вибір ідеї та визначення стратегії. 3.2 Порядок та етапи створення, державна реєстрація підприємницької діяльності. 3.3 Засновницькі документи та порядок формування статутного фонду. 3.4 Припинення діяльності підприємницьких структур <i>Практична робота 2.</i>	10	4	2	4	O12, с.30-54, с.305-314 Д17, с.251-263	Усне опитування, тестування
3.	Тема 4. Планування та формалізація бізнес ідеї. 4.1.Методологічні основи планування. 4.2 Види планів. 4.3 Бізнес-планування у підприємницькій діяльності. 4.4 Механізм розробки бізнес-плану.	8	2	2	4	O12, с.158-195	Усне опитування, тестування
4.	Тема 5. Види підприємницької діяльності 5.1 Підприємницька діяльність, її класифікація. 5.2 Виробниче підприємництво. 5.3 Комерційне підприємництво. Фінансове підприємництво.	8	4		4	Д17, с.119-135, с.141-155	Усне опитування, тестування
5.	Тема 6. Мале підприємництво в Україні. 6.1. Сутність малого підприємництва в Україні. 6.2 Функції та особливості малого підприємництва. 6.3 Розвиток малого підприємництва в Україні.	8	4		4	Методичні рекомендації	Усне опитування, тестування

6. Тема 7. Підприємницький ризик. 7.1. Зміст та функції підприємницького ризику ринку. 7.2. Види підприємницьких ризиків. 7.3. Способи оцінки підприємницьких ризиків. 7.4. Шляхи та методи зниження ризику в підприємницькій діяльності.	10	4	2	4	О12, с.260-268	Усне опитування, тестування
7. Тема 8. Міжнародна підприємницька діяльність. 1 8.1. Міжнародний бізнес. 8.2. Форми міжнародної підприємницької діяльності. 8.3. Спільні підприємства в системі міжнародного бізнесу. 8.4. Регулювання міжнародної підприємницької діяльності.	10	4	2	4	Д17, с.273-287	Усне опитування, тестування
8. Тема 9. Реорганізація бізнесу. Ліквідація бізнесу. Санація. 9.1. Виділення, поглинання, поділ – як види реорганізації. 9.2. Питання боргів та оподаткування при реорганізації. 9.3. Ліквідація бізнесу. 9.4. Санація.		4	2	4	О12, с.260-268	Усне опитування, тестування
Всього	90	34	12	38		

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль: усне опитування (фронтальне, групове, індивідуальне, комбіноване); контроль за ефективністю самостійної роботи (написання та захист рефератів, доповідей, підготовка творчо-аналітичних завдань).

Періодичний контроль: тематичні тестові завдання.

Підсумковий (семестровий) контроль: диференційований залік

Семестровий контроль у формі диференційованого заліку проводиться за результатами поточного контролю і не передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати заліків оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

Навчальна дисципліна передбачає використання комп'ютерної техніки з доступом до Інтернету.

Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти України:

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року №436-IV.
2. Закон України „Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців” від 15 травня 2003 року N 755-IV.

3. Закон України „Про господарські товариства” від 19 вересня 1991 року № 1576-ХІІ.
4. Закон України „Про ліцензування певних видів господарської діяльності” від 1 червня 2000 року № 1775-ІІІ.
5. Закон України „Про патентування деяких видів підприємницької діяльності” від 23 березня 1996 року № 98-96ВР.
6. Закон України “Про державну підтримку малого підприємництва в Україні” від 19 жовтня 2000 р. № 2063-ІІІ

Основна література:

7. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навчальний посібник./З.С. Варналій – 3-тє вид., випрал. і допов. – К. : Знання-Прес, 2006. – 285 с.
8. Виноградська А.М. Основи підприємництва: Навч. Посібник / А.М. Виноградська– 2-е видання перероблене і доповнене. – К.: Кондор – 2005. – 544 с.
9. Виноградська А.М. Основи підприємництва: Навч. Посібник – 2-е видання перероблене і доповнене. – К.: Кондор – 2008. – 544 с.
10. Мочерний С.В. Устенко О.А. Чеботар С.І. Основи підприємницької діяльності: Посібник. – К.: Академія. – 2005 – 280 с.
11. Сизоненко В.О. Сучасне підприємництво: Навчальний посібник. – К. : Знання-Прес, 2008. – 440 с.
12. Шваб Л.І. Основи підприємництва : Навч. посібн. – К. : Каравела, 2006. – 344 с. – (Гриф МОН).

Додаткова література:

13. Донець Л.І. Основи підприємництва / Навчальний посібник. / Л.І. Донець, Н.Г. Романенко – К.: Центр навчальної літератури, 2011. – 320с.
14. Гой І.В. Основи підприємницької діяльності. Навчально-методичний посібник. / І.В. Гой, Т.П. Смерянська. – Хмельницький, 2012. – 245с.
15. Злупко С. М., Стефанишин О. В., Швайка Л. А. Підприємництво: основи, особливості, механізми: Навч. посіб. — Л.: Вид-во Львів. Нац. ун-т ім. І. Франка, 2000. — 370 с.
16. Козловський В.О. Основи підприємництва. Курс лекцій. Част. 1,2. – Вінниця:ВНТУ,2005.
17. Основи бізнесу: Навчальний посібник. / За редакцією проф.. Ф.Ф.Бутинця, К.В.Романчук. – 2-е вид., доп і перероб. – Житомир: ПП «Рута». 2004. – 364с.

Інформаційні ресурси:

18. <http://eco-science.net/> - журнал «Актуальні проблеми економіки»
19. <http://www.irr.org.ua/pe/> - журнал «Регіональна економіка»
20. www.kmu.gov.ua – офіційний сайт урядового порталу Кабінету Міністрів України
21. www.me.gov.ua – офіційний сайт Міністерства економіки України
22. <http://zakon.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України
23. www.nbuv.gov.ua – Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського